

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Педагогічний факультет

Кафедра теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Диференціальна діагностика мовленнєвих порушень**

Рівень вищої освіти - другий (магістерський)

Освітня програма «Спеціальна освіта (Логопедія)»

Спеціальність
016 Спеціальна освіта

Спеціалізація
016.01 Логопедія

Галузь знань
01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол №1 від 28 серпня 2023_р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Диференціальна діагностика мовленнєвих порушень
Викладач (-і)	Марченко Інна Сергіївна
Контактний телефон викладача	+380 66 24 33 750
Е-mail викладача	inna.marchenko@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	<u>3</u> кредити ЄКТС, <u>90</u> год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Індивідуальні та групові консультації
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p><u>Предметом</u> вивчення навчальної дисципліни є закономірності та специфіка мовленнєвого розвитку при порушеному онтогенезі, зміст, форми, засоби, методики диференційної діагностики різних порушень мовленнєвого розвитку та корекційно-розвивального впливу, спрямованого на їх подолання.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p><u>Метою</u> вивчення навчальної дисципліни є : формування у студентів теоретико-методологічних знань про види порушень мовлення, про причини, що їх викликають, забезпечити засвоєння основ диференціальної діагностики порушень мовлення у дітей раннього, дошкільного та молодшого шкільного віку, провадження в практику найбільш продуктивних методик діагностування мовленнєвих порушень у дітей, формування професійних компетенцій у визначенні рівня мовленнєвого розвитку, діагностики та корекції різних мовленнєвих розладів.</p>	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
<p><u>Інтегральна компетентність:</u> Здатність розв'язувати складні задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері спеціальної та інклюзивної освіти.</p> <p><u>Загальні компетентності:</u></p> <p>ЗК-1. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).</p> <p>ЗК-2. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.</p> <p>ЗК-3. Здатність працювати в команді.</p> <p>ЗК-4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово</p> <p>ЗК-6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.</p> <p>ЗК-7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК-8. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.</p> <p>СК-2. Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методики і технології корекційно-розвивальної роботи з особами з особливими освітніми потребами (в логопедії).</p> <p><u>Фахові компетентності:</u></p> <p>СК-2. Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методики і технології корекційно-розвивальної роботи з особами з особливими освітніми потребами (в</p>	

логопедії).

СК-3. Здатність здійснювати діагностико-аналітичну, корекційно-розвивальну, консультативну діяльність з урахуванням особливих освітніх потреб здобувачів.

СК-4. Здатність ефективно взаємодіяти з батьками, колегами, іншими фахівцями у процесі психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами на засадах партнерства.

СК-5. Здатність приймати ефективні рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.

СК-7. Здатність до організації освітнього процесу у спеціальних закладах дошкільної і загальної середньої освіти з використанням сучасних засобів, методів, прийомів, технологій.

СК-8. Здатність до організації процесу навчання, виховання й розвитку дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного освітнього середовища.

Результати навчання

РН 3. Розробляти та впроваджувати інноваційні методики і технології корекційно-розвивальної роботи з особами з особливими освітніми потребами, генерувати нові ідеї для удосконалення навчання, виховання, розвитку та соціалізації цих осіб.

РН 4. Добирати та застосовувати ефективні методики комплексного оцінювання розвитку дітей, рефлексувати та критично аналізувати достовірність одержаних результатів оцінювання, визначати на основі їх інтерпретації особливі освітні потреби дітей та рівень освітньої підтримки.

РН 5. Аргументувати, планувати та надавати психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (допомогу) відповідно до рівня функціонування, обмеження життєдіяльності та розвитку дитини з особливими освітніми потребами, забезпечувати ефективність власних дій.

РН 6. Встановлювати ефективну взаємодію з батьками, колегами, фахівцями, різними соціальними інституціями з метою забезпечення якості спеціальної та інклюзивної освіти на засадах партнерства.

РН 8. Приймати ефективні рішення з питань спеціальної та інклюзивної освіти, у тому числі у складних і непередбачуваних умовах; прогнозувати їх розвиток; визначати фактори, що впливають на досягнення поставлених цілей, зокрема, вимоги споживачів; аналізувати і порівнювати альтернативи; оцінювати ризики та ймовірні наслідки рішень.

РН 10. Відшуковувати необхідні дані в науковій літературі, базах даних та інших джерелах, аналізувати та оцінювати ці дані.

РН 15. Ефективно взаємодіяти з органами управління та громадськими організаціями; налагоджувати професійну комунікацію із закладами освіти; здійснювати міжвідомчу взаємодію.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	10
практичні / лабораторні	2 18

самостійна робота		60		
Ознаки навчальної дисципліни				
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий	
2	016 Спеціальна освіта	1	вибіркова	
Тематика навчальної дисципліни				
Тема		кількість год.		
		лекції	заняття	сам. роб.
Тема 1. Поняття та теоретичні основи диференційної діагностики.		2	2 пр.	10
Тема 2. Диференціальна діагностика дислалії, дизартрії і ринолалії, форм заїкання.		2	4 лаб.	17
Тема 3. Системні порушення мовлення Диференціальна діагностика рівнів ЗНМ.		2	6 лаб.	22
Тема 4. Диференціальна діагностика алалії та інших патологій психофізичного розвитку		2	4 лаб.	22
Тема 5. Диференційна діагностика системних розпадів мовлення.		2	4 лаб.	17
ЗАГ.:		10	20	60
6. Система оцінювання навчальної дисципліни				
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	З урахуванням Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти в університеті https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf Вид контролю: екзамен підсумкова оцінка 50 б. (за роботу на практичних заняттях - 15 балів, письмові завдання – 10 б., тестові завдання -15 б., презентація за темою – 10 б.) К/е 50 б. Разом 100 б.			
Вимоги до письмових робіт	Здобувачі ВО виконують контрольну роботу у формі тестування, яке розміщене на сайті дистанційного навчання https://d-learn.pnu.edu.ua Письмові завдання з 2-х питань. <i>(для денної – на занятті, для заочної – за 10 днів до початку сесії) електронний варіант</i>			
Семінарські заняття	Робота на кожному практичному занятті складається з підготовки питань, запропонованих у плані заняття, та виконання завдань, запропонованих для самостійної роботи. За умови успішно виконаного завдання в повному обсязі за одне заняття здобувач отримує макс. 50 б.			
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання 50 % завдань, пройдене тестування, створення презентації за однією з обраних тем програми дисципліни..			

Підсумковий контроль	форму контролю: екзамен; форму задачі: письмова, тестові завдання на сайті дистанційного навчання https://d-learn.pnu.edu.ua
----------------------	---

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи: виконуються з використання цифрових технологій та з посиланнями на джерела (з урахуванням вимог до виду роботи)

Академічна доброчесність: : [Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника \(нова редакція\).](https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/09/)

Відвідування занять Лекційні заняття не відпрацьовуються, але знання лекційного матеріалу обов'язкове

Пропущені заняття здобувач відпрацьовує, індивідуально виконуючи передбачену у плані лекційного чи практичного занять роботу. Для цього використовуються:

- усне опитування;
- перевірка письмових завдань;
- заслуховування і перегляд відео презентацій;
- перевірка виконаної, передбаченою програмою курсу самостійної роботи

Додаткові бали за самоосвіту: студент може отримати додаткові бали згідно з [Положенням про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти в університеті](https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf) за участь у конференціях, студентських наукових гуртках, олімпіадах, за підготовку публікацій.

Неформальна освіта: [Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника \(Редакція 3\) \(введено в дію наказом ректора № 672 від 24.11.2022 р.\)](https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf)

8. Рекомендована література

1. Андрусишина Л. Є. До питання про диференційну діагностику в логопсихології. Дефектологія. Особлива дитина: навчання і виховання. 2013 № 4. С. 23-27.
2. Андрусишина Л. Є. Стан сформованості загальнофункціональних механізмів мовлення у старших дошкільників із ЗНМ. Дефектологія. 2006. №1. С. 33-35.
3. Блінова Г. Й. Альбом для обстеження мовлення у дитини: навчально-методичний посібник: в 2 ч. К.: Благовіст, 2001. 215 с.
4. Голуб Н. М., Потамошніва О. М., Хребтова Н. П. Диференційна діагностика моленневих порушень: методичні рекомендації / Голуб Н. М., Потамошніва О. М., Хребтова Н. П. Х.: ХНПУ.2007. 207 с.
5. Данілавичуте Е. А. Діагностика стану сформованості складових мовленнєвої діяльності, що зумовлюють оволодіння навичок читання. Теорія та практика сучасної логопедії: Зб. наукових праць: Вип. 3. К.: Актуальна освіта, 2006.
6. Давидова О. Диференціальна логопедична діагностика порушень мовленнєвого розвитку / О. Давидова // Дефектолог. 2008. №8. С. 6-19.
7. Забрамная С.Д. Психолого-педагогическая диагностика нарушений развития: курс лекций / С. Д. Забрамная. М.: В. Секачев. 2007. 128 с.
8. Конопляста С. Ю. Ринолалія від А до Я: Монографія. К.: Книга-плюс, 2015. 312 с.
9. Кудярьська Т. Р. Значення первинного дефекту в структурі системного порушення мовлення при ЗНМ. Прогнозування можливих наслідків у патогенезі дефекту. Теорія і практика сучасної логопедії: Збірник наукових праць: Спеціальний випуск. К.: Актуальна освіта, 2006. С. 36-41.
10. Логопедія. Підручник //М. К. Шеремет, В. В. Тарасун, С. Ю. Конопляста, В. О. Кондратенко, Н. В. Чередніченко, І. С. Марченко, В.В. Тищенко, І. В. Мартиненко, О. Ю. Ромась. /за ред. проф. М.К. Шеремет. К.: Видавничий дім «Слово». 2010.

11. Манько Н. В. Діагностика та корекція мовленнєвого розвитку дітей раннього віку. К.: КНТ. 2008.
12. Мартиненко І. В. Сучасні підходи до класифікації мовленнєвих порушень у дітей та дорослих // Логопедія. 2011. №1.
13. Мальярчук А.Я. Дидактичний матеріал для виправлення мовних недоліків. К. 1997.
14. Марченко І. С., Мальцева І. Ю. Діагностика фонетико-фонематичної системи дітей із ФФНМ // Логопедія. 2016. №8. С.47-54.
15. Марченко І. С., Мальцева І. Ю. Особливості лексико-граматичної сторони мовлення дітей із ФФНМ // Логопедія. 2017. №10. С. 54-61.
16. Ревуцька О. В. Диференціальна діагностика мовленнєвих вад. Навчальний посібник. Бердянськ. 2014. 200 с.
17. Савицький А. М. Діагностична характеристика мовленнєвої та рухової сфери дітей із постопераційною моторною афазією. Теорія та практика сучасної логопедії: Зб. наукових праць: Вип. 2. К.: Актуальна освіта, 2005.
18. Соботович Є.Ф. Нормативні показники мовленнєвого розвитку (в його фонетико-фонематичній ланці) дітей дошкільного віку // Дефектологія. 2002. №3.
19. Соботович Е. Ф. Методика виявлення речевих порушень у дітей і діагностика їх готовності к школьному обучению. К.: Актуальна освіта. 1998. 127 с.
20. Тарасун В. В. Стерта форма дизартрії: діагностика та особливості логопедичної роботи. Дефектологія. 1997. №4.
21. Тищенко В. В. Класифікації порушень мовленнєвого розвитку: сучасний стан, протиріччя та шляхи їх усунення. Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. Серія 19. Корекційна педагогіка та психологія. Випуск 32. Частина 2: збірник наукових праць. М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова. Київ: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2016. С. 165-168.
22. Тищенко В.В. Патогенез загального недорозвитку мовлення нез'ясованої етіології: психолінгвістичний аналіз проблеми. Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова. Серія 19. Корекційна педагогіка та психологія. Випуск 31. Частина 2. 2016. С. 165-169.
23. Хрестоматія з логопедії. Укл. Федоренко С. В., Марченко І. С. /під загальною ред. проф. Шеремет М. К. К. 2019.
24. Чередніченко Н. В. Типи та механізми дисграфічних помилок у писемному мовленні молодших школярів. // Науково-методичний журнал «Логопедія». № 2. 2012. С. 94 - 102.
25. Чередніченко Н. В. Горбачова Д. М. Комплексна діагностика дисграфічних та дизорфографічних помилок у письмі молодших школярів із порушенням писемного мовлення // Науково-методичний журнал «Логопедія». Вип.5. 2015. С.73-84.
26. Юрова Р. А. Сучасний підхід до діагностики заїкання. Теорія та практика сучасної логопедії: Зб. наукових праць: Вип. 2. К.: Актуальна освіта, 2005.

Інформаційні ресурси

www.ikpp.npu.edu.ua – сайт факультету корекційної педагогіки та психології НПУ імені М.П. Драгоманова;

www.nbuv.gov.ua – Національна бібліотека імені В.І. Вернадського;

www.gntb.gov.ua – Державна науково-технічна бібліотека України;

www.elib.org.ua – Цифрова бібліотека України;

www.pedlib.ru – Електронна педагогічна бібліотека;

www.ikprao.ru – Офиц. сайт Института коррекционной педагогики РАО;

www.UASP.org.ua – сайт «Української асоціації корекційних педагогів»;

www.logoburg.com – Клуб логопедов;

www.logoped.org – Логопедическая помощь, консультация, информация;

www.asha.org – American Speech-Language-Hearing Association (ASHA)

Викладач Марченко Інна Сергіївна, доцент кафедри теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти

)

